

سرفصل درس: ت 18

دروس پیش نیاز: اقتصاد کلان (2) - اقتصاد خرد (2)	نظری	پایه	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: نظریه های توسعه اقتصادی
	عملی			3	
	نظری ★	تخصصی		تعداد ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: Theories of Economic Development
	عملی			48	
	نظری	اختیاری			
	عملی				

152

اهداف کلی درس:

آشناسازی دانشجویان با مفهوم و دیدگاه‌های موجود در زمینه توسعه، اهداف و ابعاد توسعه، ویژگی‌های کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، عوامل و موانع توسعه، سیاست‌ها و راهبردهای توسعه، تاریخچه‌ای از توسعه در ایران و نیز سیاست‌های مناسب و نامناسب توسعه برای ایران به گونه‌ای که دانشجو بتواند با این آموخته‌ها، اقتصاد ایران و توسعه در ایران را خوب بشناسد و با آنها توسعه در ایران، موانع و راهکارهای آن را تجزیه و تحلیل کند.

توضیحات:

یکی از ویژگی‌های برجسته این سرفصل‌ها، تمرکز بر ویژگی‌های توسعه در ایران و دیگری توجه به آموزش توسعه متناسب با نیازهای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه در ایران است. در حالی که سرفصل‌های گذشته کلی و به دور از ویژگی‌ها و نیازهای ایران بوده است.

سرفصل مطالب درس:

بخش 1: مفهومی‌های پایه

اقتصاد، پیشرفت، رشد، توسعه

پیدایش و تحولات تاریخی مفهومی‌ها

هدف‌های توسعه

دسته‌بندی کشورها بر پایه ویژگی‌های مشترک توسعه اقتصادی

بخش 2: مکتب‌های اقتصادی و توسعه

کلاسیک، نئوکلاسیک و توسعه

کینزین و نئوکینزین و توسعه

سوسیالیسم و نئوسوسیالیسم (مارکسیسم، مائوئیسم و ...) و توسعه

دیدگاه‌های تاریخی و نهادگرایی و توسعه

دیگر مکتب‌ها و دیدگاه‌ها و توسعه
اسلام و توسعه
دیدگاه اسلامی و دیگر دیدگاه‌ها در باره توسعه

بخش 3: تحولات جهانی و توسعه
تحولات فکری و توسعه
تحولات سرزمینی و توسعه
جنگ‌ها و توسعه
تحولات سیاسی و توسعه
تحولات علمی و تکنولوژیکی و توسعه
جهانی سازی و توسعه

بخش 4: تحولات داخلی و توسعه
تغییرات سیاسی
آزادی
آموزش
توسعه علمی
باورها
نهادهای
فرصت‌ها

بخش 5: مسأله‌های پایه‌ای امروز و توسعه
عدالت اقتصادی و اجتماعی (فقر، توزیع، حق‌ها، ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و ...)
معنویت: کمال، دین، زندگی و ...
رشد: اقتصاد، درآمد، توان خرید و ...
رفاه: نیازهای پایه‌ای، برخورداری، تامین اجتماعی و ...
جمعیت و اشتغال: رشد جمعیت، تراکم، بیکاری و ...
مهاجرت: مهاجرت روستا به شهر، مهاجرت بین منطقه‌ای، مهاجرت بین‌المللی و ...

دیدگاه مکتب‌های اقتصادی درباره مسأله‌های پایه‌ای امروز توسعه

بخش 6: بخش‌های اقتصادی و توسعه

صنعت و معدن: صنعت، منابع طبیعی و ...

کشاورزی: کشاورزی، آب، توسعه روستایی و ...

خدمات: بازارهای مالی، حمل و نقل، گردشگری، فرهنگ و هنر و ...

بخش 7: عوامل، سیاست‌ها و راهبردهای توسعه

عوامل رشد: کار، سرمایه، منابع طبیعی، آثار انباشتی

سیاست‌های توسعه: سیاست‌های مالی، سیاست‌های پولی، سیاست‌های منطقه‌ای

راهبردهای توسعه: استقلال و خودکفایی، صنعتی سازی، توسعه صادرات، جایگزینی واردات، فقرزدایی، توانمندسازی، توازن،

قطب رشد، دانش محوری

بخش 8: تاریخچه توسعه در ایران

توسعه در ایران باستان: توسعه در ایران پیش از هخامنشی و توسعه در دوره هخامنشیان تا ساسانیان

توسعه در ایران دوره اسلامی: دوره تصرف ایران، دوره شکوفایی علمی و فرهنگی اسلامی

توسعه در دوران حکومت‌های ایرانی: طاهریان تا پیش از صفویان

توسعه در دوره صفویان: ایران پیش از صفویان، سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه در دوره صفویان، جایگاه صفویان در توسعه ایران

امروز

توسعه پس از صفویان: توسعه در دوران اقشاریان و زندیان، توسعه در دوران قاجار، اوضاع ایران در پایان دوره قاجار، آثار برنامه-

ها و سیاست‌های قاجار بر توسعه ایران امروز

توسعه در دوران پهلوی: اقدام‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه پیش از برنامه‌های عمرانی، برنامه‌های عمرانی و آثار آن در توسعه

ایران،

کاستی‌ها و برتری‌های تاریخی توسعه در ایران (رویکردها، برنامه‌ها و الگوهای توسعه)

بخش 9: توسعه پس از پیروزی انقلاب اسلامی

موانع توسعه در ایران (امپریالیسم، جنگ و توطئه)،

برنامه‌های توسعه در جمهوری اسلامی و آثار آن

نفت و توسعه در ایران

نهادهای توسعه در ایران

شاخص‌های توسعه در ایران

کاستی‌ها و برتری‌های توسعه پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران (رویکردها، برنامه‌ها و الگوهای توسعه)

بخش 10: سیاست‌ها و راهبردهای توسعه برای ایران

سیاست‌ها و راهبردهای مناسب برای توسعه ایران

سیاست‌ها و راهبردهای نامناسب برای توسعه در ایران

منابع:

الف:

نظر به اینکه بیشتر کتاب‌های موجود که در چارچوب کتاب درسی می‌گنجند، برداشت‌هایی از نوشته‌های توسعه در کشورهای غربی است و با برخی دیگر از نگاه به رویکرد این سرفصل ضعیف هستند، نمی‌توان یک کتاب را برای این درس معرفی کرد. باید کتاب در این زمینه نوشته شود. ولی تا آن زمان می‌توان از ترکیبی از کتاب‌های زیر استفاده کرد.

سعیدی، سیدهادی و لشکری، علیرضا (1383) توسعه در آیینه تحولات، تهران: سازمان سمت و پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

سعزتی، مرتضی (1388) توسعه از دیدگاه اسلامی، تهران: نور علم و پژوهش‌های ما

قره‌باغیان، مرتضی (1370) اقتصاد رشد و توسعه، جلد 1، تهران: نشر نی.

قره‌باغیان، مرتضی (1371) اقتصاد رشد و توسعه، جلد 2، تهران: نشر نی.

روزبهان، محمود (1388) اقتصاد توسعه، تهران: نشر